

A KATASZTRÓFA-LOGISZTIKA MEGVALÓSULÁSA A KÜLÖNLEGES JOGREND ID SZAKÁBAN

Absztrakt

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem KÖFOP-2-1-2 „A jó kormányzást célzó tény-alapú közszolgálat fejlesztés hatásvizsgálati és kutatási magalapozása” alprojekt keretében a „Jól szervezett közszolgálati logisztika – állampolgári elégedettség (a különleges jogrend logisztikai támogatásának integrációja)” címmel megkezdött egy komplex kutatás, melynek részre a különleges jogrend, illetve a katasztrófaveszély id szakában megvalósuló katasztrófa-logisztika sajátos működési feltételeink és sajátosságainak vizsgálata. Cikkemben az Alaptörvényben, illetve a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvényben meghatározott különleges jogrendi, illetve a katasztrófaveszély id szakának sajátosságait alapul véve bemutatom a katasztrófa-logisztika felkészülési és műveleti id szakai feladatait, a működéssel kapcsolatban felmerülő problémákat.

Kulcsszavak: különleges jogrend, katasztrófa-logisztika, gazdaságmozgósítás, védelmi tartalék, logisztikai feladatok, logisztikai ellátás szintjei

DISASTER LOGISTIC TASKS IN SPECIAL RISK PERIODS

Abstract

The aim of the logistics support process is to create such an effective and cost-effective system which will result in the implementation of successful civil emergency protection. The logistics tasks of civil emergency protection consists of three periods, i.e. prevention, rescue and restoration. At the same time it means to accomplish logistics tasks in the National Directorate General for Disaster Management, Ministry of Interior in normal periods, i. e. to provide human resources and the supporting logistics tasks in accordance with the Special Regulations of the Fundamental Law. In my essay - based on the Hungarian Fundamental Law and Disaster Management Act - I would like to present risk periods and connected logistic tasks.

Keywords: special legal order, disaster logistics, economic mobilization, defence reserve, logistic tasks, supply levels

1 BEVEZETÉS

A katasztrófa helyzetek természetrajzát vizsgálva megállapítható, hogy azok a legváratlanabb id ben és helyszínen következnek be, ezért az ellenük való hatékony védekezés logisztikai támogatásával szemben sajátos követelményeket kell megfogalmazni. Ezeket a sajátos követelményeket az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- Rendelkezzen megfelel integráló képességgel.
- Legyen minden helyzetben megbízható és m köd képes.
- A rendszer biztosítsa a megfelel gyorsaságot és rugalmasságot.
- Rendelkezzen megfelel együttm ködési képességgel.
- A rendszer fenntartható, finanszírozható és költség-hatékony legyen.
- Tegye lehet vé a logisztikai folyamatok tervezhet ségét, biztosítsa a végrehajtás kiszámíthatóságát és ellen rizhet ségét.[1]

A védekezés és a helyreállítás sikeresen nem hajtható végre megfelelő logisztikai, illetve gazdasági háttér megléte nélkül. Ez a megfelelő háttér magában kell, hogy foglalja a katasztrófa-elhárítási logisztika definíciójában¹ szereplő tervezési-, szervezési-, koordinálási- és gazdálkodási tevékenységek összességét, kiegészítve a katasztrófák elleni hatékony védekezés érdekében szükséges és elégséges logisztikai feltételek az anyagi-technikai és különleges erőforrások biztosításával.

A hazai jogszabályok nagy általánosságban rendelkeznek ugyan a felkészülés és a védekezés költségeinek tervezési és viselési szintjeiről, nevesítik a különböző szervek, szervezetek ilyen irányú feladatait, ugyanakkor csak részben térnek ki a különböző végrehajtási és irányítási szintek, logisztikai támogatással kapcsolatos tervezési, szervezési, együttműködési, koordinációs, ellenőrzési, esetleg konkrét beszerzési és ellátási feladataira. Ezen szabályozási hiányosság komoly kihatással van a védekezés eredményességére és költséghatékonyságára. [2]

A katasztrófavédelem logisztikai támogatása akkor működik hatékonyan és költségtakarékosan, ha rendelkezésre állnak a végrehajtás szervezeti keretei, a szükséges raktárkészletek és létezik egy olyan szerv, vagy szervezet, amely megfelelő jog- és hatáskörökkel rendelkezik ahhoz, hogy szükség esetén - tervezze, szervezze, koordinálja és ellenőrizze a védekezés logisztikai támogatásának végrehajtási teljes folyamatát és a védekezési képességek költséghatékony felhasználását. Azonban ahhoz, hogy egy logisztikai-rendszer végrehajtása konzekvens és tervezhető, valamint ellenőrizhető legyen, szükséges az alapvető működési elveinek, követelményeinek és eljárási szabályainak rögzítése, illetve ismerni kell azokat a különleges jogrendi és egyéb speciális időszakok sajátosságait, amelyek meghatározzák a ezen időszakokban a katasztrófavédelem feladatait.

---

¹ Katasztrófa-elhárítási logisztika: mindazon tervezési, szervezési, koordinálási és gazdálkodási tevékenységek összessége, amelyek a katasztrófák elleni hatékony védekezés érdekében, a szükséges és elégséges logisztikai feltételek, az anyagi-technikai és különleges erőforrások biztosítása, valamint optimális felhasználása céljából kerülnek végrehajtásra. Célja a katasztrófák elleni védekezés feladatainak végrehajtásához szükséges erőforrások tervezése, a humán, az anyagi, a technikai, feltételek biztosítása, valamint a felhasználás szervezése, koordinálása a megelőzés, a védekezés és a helyreállítás során. Meghatározás forrása: Dr. Tóth Rudolf-Horváth Zoltán: A logisztikai támogatás helye, szerepe a hazai katasztrófavédelem rendszerében, Polgári Védelmi Szemle 2009. 1. szám; ISSN 1788-2168 155. oldal

A következőkben áttekintem az Alaptörvényben illetve a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvényben meghatározott különleges jogrend és katasztrófaveszély id szakát és azok sajátosságait.

2 A MIN SÍTETT ID SZAKOK BEMUTATÁSA, M KÖDÉSI SAJÁTOS SÁGAI

Az Alaptörvény önálló fejezetben, a 48–54. cikkeken szabályozza a különleges jogrendet, míg a részletszabályokat a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Htv.), valamint a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Ktv.) tartalmazza.

A törvényeket alapul véve jelenleg a különleges jogrenden belül hatfajta különleges állapotot különböztetünk meg, illetve ehhez szorosan kapcsolódik egyfajta „emelt készségi-id szak”², a katasztrófaveszély id szak (a továbbiakban együtt: min sített id szakok). A min sített id szakok az alábbiak:

- rendkívüli állapot,
- szükségállapot,
- megelőző védelmi helyzet,
- terrorveszélyhelyzet,
- váratlan támadás,
- veszélyhelyzet, valamint
- katasztrófaveszély (Ktv. alapján).

---

² A szerző által alkotott egyedi min sítés.

A min sített id szakokra vonatkozóan az Alaptörvény szerinti min sítését, a veszély irányultságát, a tényállást és a hatalom centrumát az 1. számú táblázat tartalmazza.

Helyzet típusa	katonai jelleg válság			rendvédelmi jelleg válság		polgári jelleg válság (katasztrófa)
Alaptörvény szerinti min sítése	rendkívüli állapot	megel z védelmi helyzet	váratlan támadás	szükségállapot	terrorveszély-helyzet	veszélyhelyzet
Veszély irányultsága	küls veszély	küls veszély	küls veszély	bels veszély	bels veszély	bels veszély
Tényállás	hadiállapot (háborús veszély)	Küls fegyveres támadás veszélye Szövetségesi kötelezettség teljesítése	Küls fegyveres csoport váratlan támadása	törvényes rend megdöntésére, a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmény, továbbá az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztet , fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett súlyos, er szakos cselekmények esetén	terrortámadás jelent s és közvetlen veszélye vagy terrortámadás megtörténte esetén	élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztetet elemi csapás- vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek elhárítása esetén
Hatalmi centrum	Honvédelmi Tanács	Kormány	Kormány	Köztársasági Elnök	Kormány	Kormány

1. számú táblázat: A min sített id szakok jellemz i³

³ Szerz saját táblázata.

A táblázatban, illetve az előzőekben jelzett jogszabályokban leírtakkal kapcsolatban megállapítottam, hogy a minősített időszakok kihirdetésével illetve késleltetett kihirdetésével kapcsolatban két hibát lehet valamennyi szituáció esetében egyidejűleg mégis véteni: a túlzott mértékű vagy túl korai reakció ugyanúgy következményeiben káros (hiszen az eskalációhoz vezet) tényező lehet, mint az elkésett reagálás vagy az alulreagálás (ahol az állam nem biztosítja az elvárható beavatkozást a folyamatba eszköztelenség vagy döntésképtelenség miatt).⁴

A táblázatból kiderül továbbá, hogy van három olyan katonai jellegű minősített időszak, amely esetében a kihirdetési hajlandóság egyedüli kiváltó oka alapvetően csak a katonai fenyegetettség-helyzet és a háborús-helyzet logikai átvezetésének állapota lehet. Bár Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról (a továbbiakban: NBS) szóló 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozata a hagyományos háborús helyzetéről a következőket rögzíti: *„Egy Magyarország, illetve szövetségesei ellen irányuló, hagyományos fegyverekkel végrehajtott támadás veszélye jelenleg elenyésző mértékű ....”,* ugyanakkor *„továbbra sem lehet azonban figyelmen kívül hagyni bizonyos hagyományos kockázatokat és fenyegetéseket, amelyek jelentősége ugyan csökkent, de nem szűnt meg(...)”*⁵. A „meg nem szűnt fenyegetettség” okán tartja fenn Magyarország a Magyar Honvédséget, ahogy ezt az Alaptörvény 45. cikk (1) bekezdése kimondja⁶.

A polgári jellegű válságokkal kapcsolatban az NBS megjegyzi: *„Magyarországnak egyre növekvő mértékben kell rendelkeznie olyan képességekkel, amelyek komplex megelégedési rendszert alkotnak, természeti vagy ipari katasztrófák esetén gyorsan, hatékonyan és szervezetten reagálnak a lakosság életének, alapvető anyagi javainak védelmére és a*

---

⁴ Letöltés: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_548_Alkotmanyjog/ch18.html, 2017.10.16.

⁵ Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat 4. pont

⁶ Alaptörvény 45. cikk (1): *„Magyarország fegyveres ereje a Magyar Honvédség. A Magyar Honvédség alapvető feladata Magyarország függetlenségének, területi épségének és határainak katonai védelme, nemzetközi szerződésből eredő közös védelmi és békefenntartó feladatok ellátása(...)”*

*következmények minimalizálása érdekében.”*⁷ Az NBS rögzíti, hogy a katonai és nem katonai jellegű fenyegetések kezelése összkormányzati megközelítést igényel⁸. Ehhez kapcsolódóan meghatározza az NBS, hogy a honvédelmi, nemzetbiztonsági, rendvédelmi, igazságszolgáltatási, katasztrófavédelmi és polgári válságkezelési intézményeket egységes állami irányítás mellett szükséges fenntartani, irányítani.

A katonai képességek folyamatos fenntartását és a változó biztonsági környezethez való igazítás igényéről Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájáról (a továbbiakban: NKS) szóló 1656/2012. (XII. 20.) Korm. határozat 14. pontja a következőket határozza meg: *„A Magyar Honvédségnek rendelkeznie kell az ország fegyveres védelméhez szükséges képességek alapjaival, hogy a biztonsági környezet romlása esetén lehetőség legyen ezek célirányos fejlesztésére. A nemzeti önmegvédelem Magyarországnak NATO-vállalásait is figyelembe véve, tervszerűen és fokozatosan kell fejleszteni.”* A katonai védelem képességének fenntartási oka tehát annak az igénye, mely szerint: *„Magyarország alapvető biztonsági érdekének tekinti szuverenitásának, területi épségének és alkotmányos rendjének védelmét, az ország stabilitását, gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődését, az emberi jogok és alapvető szabadságok érvényesülését.”*⁹

A Htv. 11. §-a célként határozza meg a polgári védelmi feladatok ellátására vonatkozóan a lakosság életének megóvását, az életben maradás feltételeinek biztosítását, valamint az állampolgárok felkészítését azok hatásának leküzdésére és a túlélés feltételeinek megteremtésére. A végrehajtandó polgári védelmi feladatok kiterjednek a tervezési, szervezési és a tényleges végrehajtási feladatokra¹⁰.

---

⁷ Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat 50. pont

⁸ Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat 43. pont

⁹ Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozat 10. pont

¹⁰ 11. § (3) A fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatok: *a)* riasztás, *b)* kiürítés és befogadás, *c)* óvóhelyek létesítése, fenntartása, működtetése, *d)* elsötétítési rendszabályok kidolgozása, alkalmazása, *e)* a lakosság és a lakosság ellátásához szükséges nemzetgazdasági javak mentése, *f)* első segélynyújtás, lelki gondozás, *g)* tájékoztatás, *h)* a veszélyes területek felderítése és megjelölése, *i)* vegyi- és sugármentesítés, fertőtlenítés és hasonló óvintézkedések, *j)* szükségelszállás és ellátás, *k)* szükségintézkedések a hadműveletek által sújtott területek rendjének helyreállítására és fenntartására, *l)* a

A különleges jogrendi id szakok között felsorolt veszélyhelyzet állapota nem az állam fegyveres védelmére irányul, ugyanakkor létezik olyan, hogy fegyveres konfliktus eredményez katasztrófa helyzetet, bár ezt a nemzetközi hadijog tiltja. A kritikus létesítmények, illetve infrastruktúra elemek elleni támadások veszélye különösen a nemzetközi terrorizmus és az aszimmetrikus hadviselés esetén áll fenn, ezért ezek katonai védelmi és polgári védelmi felkészítése egyaránt indokolt. A veszélyhelyzet alkalmazási valószínűsége a többi esethez képest lényegesen nagyobb, illetve véleményem szerint „egyszer bben kiterjeszthet”. [4]

A különleges jogrendi id szakok jogának alapvető célja elvileg az, hogy az államhatalom és a társadalmi rend visszataláljon a „normális” alkotmányos helyzetbe. A min sített id szakok alkalmazásának egyfajta gátja a hatékonyság megvalósulásának és a hatalommal való visszaélést l való félelem együttes jelenléte.

A továbbiakban áttekintem a min sített id szakok gazdasági alapjait, kapcsolódóan a későbbiekben tárgyalandó katasztrófaveszély illetve veszélyhelyzeti logisztikai támogatási feladatokhoz.

3 A MIN SÍTETT ID SZAKOK ALAPVETŐ GAZDASÁGI ÖSSZEFÜGGÉSEI

A min sített id szak gazdasági környezetének bemutatásánál olyan alapvető fogalmakat szükséges a véleményem szerint áttekinteni, mint a gazdaságmozgósítás, a védelmi tartalékolás, illetve a rögzített hadiipari kapacitás.

---

létfontosságú közmeve m ködési feltételeinek gyors helyreállítása, *m*) a halottakkal kapcsolatos halaszthatatlan járvány- és közegészségügyi, továbbá kegyeleti és egyéb adminisztrációs feladatok ellátása, *n*) közrem ködés a lakosság túléléséhez szükséges nélkülözhetetlen létesítmények m köd képességének fenntartásában, *o*) a fenti feladatok végrehajtásához szükséges további kiegészítő tevékenységek, ideértve többek között a tervezést és szervezést.

3.1 Gazdaságmozgósítás értelmezése

A gazdaságmozgósítás fogalmi megjelenése a honvédelemről szóló 1993. évi CV törvényben található, amikor az 1. §-ban a jogalkotó deklarálta, hogy az *„ország honvédelmi képességének fenntartásában a Magyar Köztársaság alapvetően a saját erejére: nemzetgazdaságának erőforrásaira, fegyveres erők felkészültségére és elszántságára, illetve legelőször a polgároknak a haza védelme iránti hazafias elkötelezettségére és áldozatkészségére épít.”* A törvény végrehajtási rendelete¹¹ 7. § a pénzügyminiszter feladat és hatáskörébe utalta a minisztériumok és a védelmi bizottságok gazdaságmozgósítási tervezési, szervezési és koordinációs tevékenységét.

A védelmi célú tartalékolási tevékenység szabályozására az 1041/1994. (V. 31.) kormányhatározat¹² adta az első módszertani útmutatót. Ez a dokumentum már részletesebben szabályozta a tartalékolást, mint feladatot, illetve az egységes pénzügyi nyilvántartás létrehozásához ad iránymutatást, de még magában hordozta a korábbi hidegháborús felkészülés logikáját és a rendkívüli állapotra koncentráló terminológiáját. A kormányhatározat kimondja: *„A gazdaságmozgósítás a honvédelemről szóló 1993. évi CX. törvény 8. § (1) bekezdés b) pontja alapján kormánydöntéssel elrendelt, a nemzetgazdaság védelmi felkészültségét - lehetőség szerint - már a minősített időszak kihirdetésekor biztosító gazdaságbiztonsági rendszer, amely a minősített időszakokban a gazdaság működésének fenntartásához, a védelemben résztvevő szervek feladatainak végrehajtásához, a lakosság ellátásához és védelméhez a szükséges mértékben igényelt erőforrásokat (anyagi javak, humán erőforrás, pénzeszközök) hivatott biztosítani(...)”*. Ez a meghatározás tükrözi a gazdaságmozgósítás eredeti, a rendkívüli állapotra, a háború időszakára vonatkozó értelmezésével, kiterjed a szükségállapot, veszélyhelyzet időszakára, illetve kiterjedt a többi védelmi szerv feladataira is.

---

¹¹ 178/1993. (XII. 27) Korm. rendelet

¹² 1041/1994. (V. 31.) Korm. határozat a nemzetgazdaság védelmi felkészítése tervezéséről és a védelmi célú tartalékolási tevékenység szabályozásáról. *Hatálya a gazdaságfelkészítési tervezést szabályozó 131/2003. (IV. 22.) Korm. rendelet¹² elfogadásáig tartott.*

Áttekintve a témában készített tanulmányokat, megállapítható, hogy a védelmi igazgatási tervezés már akkor a gazdaságmozgósítás fogalmába beleértették a minősített időszerű gazdasági felkészültség érdekében a békeidőszakban folytatott felkészülési tevékenységet. [3]

A Magyar Köztársaság biztonság- és védelempolitikájának alapelveiről szóló 94/1998. OGY. határozat 12. pontja kimondja: „A Magyar Köztársaság biztonságpolitikai célkitűzéseit csak stabil és fejlett piacgazdaságra építve valósíthatja meg. A nemzetgazdaságnak képesnek kell lennie arra, hogy a Magyar Köztársaság biztonság- és védelempolitikai célkitűzéseinek eléréséhez szükséges gazdasági alapokat biztosítsa.” Megjelenik a jogszabályban a honvédelem rendszerének értelmezése, mely szintén kitér a védelem anyagi szükségleteit kielégíteni képes gazdaságra¹³.

A gazdaságfelkészítési tervezést szabályozó – a nemzetgazdaság védelmi felkészítése és mozgósítása feladatai végrehajtásának szabályozásáról szóló 131/2003. (IV. 22.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 131/2003-as rendelet) már tartalmazta a gazdaságmozgósítás fogalmát¹⁴, alapfeladatát, illetve mindazon szabályokat, amely a védelmi célú tartalékok kezelésével összefüggő készletezési, gazdálkodási, finanszírozási, elszámolási rendet volt hivatott meghatározni. Meghatározásra kerül benne a gazdaságmozgósítási feladat¹⁵, valamint külön kitér a gazdaságmozgósítási helyzetek felsorolására. A gazdaságmozgósítási helyzetek

---

¹³ „A honvédelem rendszere az Észak-atlanti Szerződésből fakadó jogok és kötelezettségek egységére, az ország és a Szövetség védelmi igényeit tudatosan elfogadó polgárok önbecsülésére és felelősségére, a fegyveres erő és a védelem anyagi szükségleteit kielégíteni képes gazdaságra, a védelemre felkészült államszervezetre, a védelem katonai feladatait ellátni képes fegyveres erőre, a fegyveres erő demokratikus és polgári irányítására és ellenőrzésére, a lakosság és az anyagi javak megóvását szolgáló polgári védelemre, valamint a magyar társadalom legszélesebb rétegeinek támogatására épül.”

¹⁴ 131/2003. (IV. 22.) Korm. rendelet 2. § f) pont) gazdaságmozgósítás: a külön jogszabály alapján kormánydöntéssel elrendelhető intézkedés vagy intézkedések rendszere, amely a nemzetgazdasági erőforrásoknak a gazdaságmozgósítási helyzet hatékony kezelése érdekében történő szabályozott igénybevitelét teszi lehetővé

¹⁵ 131/2003. (IV. 22.) Korm. rendelet 2. § g) pont) gazdaságmozgósítási feladat: kormányintézkedés, illetve a külön jogszabályban² meghatározott igénybeviteli eljárás során elrendelt, vagy gazdaságmozgósítási szerződésben kikötött vagyoni szolgáltatás, valamint a külön jogszabályban¹⁰ meghatározott honvédelmi munkakötelezettség alapján elrendelt munkateljesítés;

közül kiemelném a min sített id szaki, illetve a min sített id szaki fenyegetettség kialakulásának közvetlen kockázatát jelent esemény, helyzet id szakát, amely értelmezésem szerint a tényleges felkészülési id szakot is magába foglalja.

3.2 Védelmi tartalékok és a stratégiai tartalékok értelmezése

Az 1990-es rendszerváltás utáni els , a védelmi tartalékolást egységesen szabályozó dokumentum – a Pénzügyminisztérium által el terjesztett 3344/93-as kormányhatározat¹⁶ – határozta meg az egyes tartalékok elérend készletértékét, megszabva a meglév tartalékok átstrukturálásának irányát. Bár a 3344/93-as kormányhatározat meghatározta a készletek minimális készletértékét, nem volt meghatározva célként a védelmi célú tartalékok értékének meg rzése, valamint elmaradt a készletek folyamatos megújításának, fejlesztésének és képességekhez igazításának igénye.

A 131/2003-as rendelet 12. §-ban meghatározásra kerültek a védelmi célú állami tartalékok (továbbiakban: VCÁT), melyek az alábbiak:

- *„ipari termékek, eszközök, különösen haditechnikai, hadfelszerelési és közlekedési eszközök,*
- *hírközlési és informatikai eszközök,*
- *mez gazdasági és élelmiszeripari termékek,*
- *egészségügyi és gyógyszeripari termékek, gyógyászati eszközök,*
- *vízügyi és árvízvédelmi termékek,*
- *pénzeszközök”.*

Rendeltetése, illetve összetétele szerint megkülönböztet a 131/2003-as rendelet:

- **Állami Egészségügyi Tartalék:** a külön jogszabályban meghatározott rendeltetés orvostechnikai eszközök, m szerek, gyógyszer, kötszer, egyéb

---

¹⁶ 3344/1993. Korm. határozat a nemzetgazdaság min sített id szaki teljesít képességér l, a Magyar Honvédség (a fegyveres er k és a rendvédelmi szervek) gazdaságmozgósítási igényeinek kielégítésér l

egészségügyi fogyóanyagok, szükséggyógyintézetek m ködtetéséhez szükséges felszerelések,

– Állami Céltartalék: az érintett miniszterek gazdaságfelkészítési és -mozgósítási feladataiban meghatározott fontosabb termelési, szolgáltatási, védelmi és helyreállítási tevékenységek végrehajtásához nélkülözhetetlen anyagok, alkatrészek, félkész és késztermékek, tárgyi eszközök, valamint a speciális célú termékek min sített id szaki beszerzését szolgáló nemesfém tartalék,

– Pénztartalékkészlet: az ország pénzforgalmának mindenkori zavartalan biztosításához szükséges bankjegytartalék.

Ide sorolhatók még az alábbi tartalék-elemek:

– a vállalkozások által fenntartott honvédelmi, illetve nemzetbiztonsági szempontból stratégiai kapacitások, ezek között az ún. *rögzített hadiipari kapacitások*¹⁷, illetve kijelölt gyártó vagy javító infrastruktúrák, valamint

– a Magyar Honvédség (a továbbiakban: MH), a rendvédelmi szervek és a vízügyi igazgatóságok által tárolt – az els dleges beavatkozást segít – ún. szervei készletek, amelyek a válsághelyzeti beavatkozás megkezdéséhez azonnal igénybe vehet anyagokat, eszközöket tartalmaznak.

A 131/2003-as rendelet tartalmazta mindazon szabályokat, amely a védelmi célú tartalékok kezelésével összefügg készletezési, gazdálkodási, finanszírozási, elszámolási rendet volt hivatott meghatározni. A védelmi célú tartalékok tervezésével kapcsolatban azonban hiányossága a jogszabálynak, hogy az el terjeszt gazdasági és közlekedési miniszter és a minisztériuma, mint központi tervez szerv felel sségének meger sítését kiemelend csak általános jelleg szabályozásokat tartalmazott. Mivel általános jogalkotási gyakorlat az ágazati szint szabályozás, és mivel a részterületeket a jogalkotó nem egységesen kezelte, így

---

¹⁷ 131/2003. (IV. 22.) Korm. rendelet 2. § n pont) rögzített hadiipari kapacitás: a gazdaságmogósítási feladatra kijelölt szolgáltató olyan békeid szakban nem üzemel hadiipari szolgáltató kapacitását jelenti, amelyet a Kormány annak min sített

született meg - az azóta hatályon kívül helyezett - Gazdaságbiztonsági Tartalékról¹⁸ szóló kormány- illetve az Állami Egészségügyi Tartalékról¹⁹ szóló miniszteri rendelet. A NATO tagsággal összefüggésben külön szabályozás került megalkotásra a szövetséges csapatok magyarországi tartózkodása vagy átvonulása érdekében végrehajtandó teendőkről, illetve a szükséges védelmi célú tartalékok felhasználásának szabályairól (befogadó nemzeti támogatás²⁰).

A 131/2003-as rendelet kimondja, hogy a rögzített hadiipari kapacitások gazdaságmozgósítási helyzetének biztosítása érdekében, az ágazati miniszter - a költségvetési törvényben erre a célra rendelkezésre álló elírányzat terhére – kapacitás-fenntartási szerződést köt. Kiemelten kezeli továbbá a stratégiai értékű kapacitások kérdését. A 131/2003-as rendelet erre vonatkozóan az alábbiakat rögzíti a 7. § (1) bekezdésében: „*Honvédelmi szempontból stratégiai érdekeknek minősülnek a rögzített hadiipari, a védelmi okokból hazai termelésből biztosítandó és a specialitásuk miatt importból nem biztosítható anyagokat, eszközöket, felszereléseket gyártó kapacitások, a minősített adatot tartalmazó információt feldolgozó, továbbító, fogadó, valamint a titkos információgyűjtésre szolgáló eszközöket gyártó vagy javító kapacitások.*” Az ilyen szolgáltatókat a Kormány jelöli ki a gazdaságpolitikáért felelős és az ágazati (alkalmazó) miniszterek javaslatára.

Összességében megállapítható, hogy a nemzetgazdaság csak akkor képes a válsághelyzetek kezeléséért felelős szervek szükségletét megfelelően biztosítani, ha a saját biztonságos működése garantált, illetve ha jól működik a reagáló erő a válsághelyzeti erőforrás biztosítására kialakított gazdaságfelkészítési rendszer, szabályozott jogi háttérrel²¹.

---

¹⁸ 84/1994. (V. 27.) Korm. rendelet a Gazdaságbiztonsági Tartalékról. A rendeletet a 336/2015. (XI. 10.) Korm. rendelet 1. §-a hatályon kívül helyezte 2016. január 1. napjával.

¹⁹ 1/2016. (I. 13.) EMMI rendelet az Állami Egészségügyi Tartalékkal való gazdálkodás szabályairól

²⁰ A befogadó nemzeti támogatás részletes kormányzati feladatairól szóló 55/2010. (III. 11.) Korm. rendelet

²¹ A tartalékolással kapcsolatos jogi szabályozás újragondolására több Kormányhatározatban kerültek feladatok meghatározásra. 2010-es kormányváltást követően elfogadásra került a védelmi felkészítés egyes kérdéseiről szóló 1105/2011. (IV. 22.) Korm. határozat, illetve a 1140/2011. (XII.1) Korm. határozat. A 1105/2011. (IV. 22.) Korm. határozat 1. számú melléklete 9. e) pontja meghatározta, hogy ki kell dolgozni a védelmi célú gazdasági tartalékolási stratégiáról szóló kormány-elterjesztést 2011. július 31-ig. A kormány-elterjesztés

4 A NORMÁL- ILLETVE A MIN SÍTETT ID SZAKOK LOGISZTIKAI FELADATAI

A hivatásos katasztrófavédelmi szervezet jelenleg nem rendelkezik egy olyan átfogó logisztikai szakstratégiával, amely a védekezésben résztvevő erők és a szervezeti logisztikai támogatási rendszerének kialakítását, illetve a támogatási rendszer működését szabályozó elvi szabályozó és szakmai útmutató funkciókat tudna betölteni, teljes körű szabálygyjteményként. Mivel közvetlenül a katasztrófavédelmi logisztikára vonatkozó törvényi-, rendeleti szabályozás nem áll rendelkezésre, ezért a logisztikai alapelvek és meghatározott szervezet- és intézkedésrendszer megértéséhez szükséges Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: BM OKF) főigazgatójának *a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság katasztrófavédelmi logisztikai rendszerének működéséről, logisztikai támogatásának tervezéséről és végrehajtásáról* szóló 1/2016.(I.04.) intézkedését (a továbbiakban: 1/2016-os intézkedés) alapul venni.

4.1 Az Intézkedés létrejöttének körülményei, elzmenényei

Az Intézkedés elzmenénye a normál és a katasztrófaveszély, illetve veszélyhelyzeti idszak katasztrófavédelmi logisztikai biztosításának rendjéről szóló 68/2012. számú BM OKF főigazgatói intézkedés (a továbbiakban: 68/2012-es intézkedés) volt. Mivel az egységes katasztrófavédelmet létrehozó 2012. évi törvény szabályozás²² nem szabályozza a logisztika

---

formájában elkészült stratégiai anyag a védelmi tartalékolási rendszer új alapokra helyezését tette ki céljává, felölve az egész ellátás-biztonsági tartalékolás védelmi célokra való igénybevétele lehetőségeinek felkutatását, a gazdaságbiztonsági tartalékok teljes körének információs adatbázisba gyjtését. Az 1140/2011. (XII.1) Korm. határozatban a Kormány elírta a nemzetgazdasági miniszternek a gazdaságbiztonsági törvény elkészítéséről szóló elterjesztés elkészítését. A gazdaságbiztonsági törvénytervezet 2014-re elkészült, de Kormány elé nem került, így a törvényi szintű szabályozás továbbra is hiányzik.

²²A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény

rendszerét és konkrét végrehajtási feladatait, ezért fogalmazódott meg, hogy szükséges ezt a hiányosságot orvosolandó belső szabályozás megalkotása.

A 68/2012-es intézkedés volt az első olyan átfogó, deklaráltan a BM OKF és szervezetei normál és katasztrófaveszély, illetve veszélyhelyzeti időszerű logisztikai biztosításának rendjére vonatkozó keret jellegű szabályozás, mely alapvetően négy részre tagozódott, az alábbiak szerint:

- meghatározta a logisztikai biztosítás rendszerének alaprendeltetését normál időszerű-, katasztrófaveszély-, valamint a veszélyhelyzeti időszerű feladatokra vonatkozóan,
- tartalmazta a normál időszerű logisztikai biztosítási feladatainak tervezési feladatait,
- meghatározta a normál időszerű és a katasztrófaveszély, illetve veszélyhelyzeti időszerű logisztikai biztosításának rendjét és a végrehajtás folyamatát, valamint
- a katasztrófaveszély, illetve a veszélyhelyzeti időszerű logisztikai biztosításának elszámolási rendjét.

A 68/2012-es intézkedés alapvetően egy jó szabályozási irányt jelentett, ugyanakkor nem valósította meg a komplex, rendszerszemléletű logisztikai szabályozást. Kimaradt belőle többek között a vezetés-, irányítás rendje, a központi logisztikai szervezet megyei katasztrófavédelmi igazgatóságtól eltérő feladatrendszere, valamint nem határozott meg kötelező normákat és normatívákat. A 68/2012-es intézkedéssel egy időben, illetve azt kiegészítendő több logisztikai tárgyú intézkedés (a továbbiakban: külön intézkedés) került kiadásra, bizonyos logisztikai részterületeket szabályozva. A külön intézkedésekben szabályozott részterületek az alábbiak:

- élelmezési szabályozás, amely tartalmazza a minimum időszerű normákat és elszámolási-, valamint a rendezvény- és a gyakorlati biztosítási szabályokat,
- az irányító törzsek logisztikai ellátásának szabályozása, amely kiterjed a Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központ, a BM OKF Operatív Törzs, a Fővárosi, valamint

megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok operatív törzsek, az Országos Helyszíni Irányító Törzs, illetve a Helyszíni Operatív Törzsek ellátásának feladataira.

- az Országos Rendeltetés Védekezési Készlet jegyzékének meghatározása,
- a központi raktárrendszer területi elemeit alkotó raktárak felsorolása, és azok szakirányításának rendjének szabályozása,
- a BM OKF Gazdasági Ellátó Központjánál (a továbbiakban: BM OKF GEK), valamint a m szaki ment bázissal rendelkező megyei katasztrófavédelmi igazgatóságokon (a továbbiakban: KVI) rendszeresített logisztikai konténerek szabályozása,
- a BM OKF Központi Raktárak területi elemeit alkotó raktárak anyag- és készlet fogyásainak, valamint a logisztikai konténerek visszapótlásának rendje, a leltározás végrehajtása, valamint az anyagok és készletek folyamatos biztosítása érdekében szükséges beszerzések részletes szabályozásának rendjéről,
- a BM OKF GEK-nél működő Logisztikai Műveleti Törzs feladatáról és működésének részletes szabályozási rendjéről, valamint
- a BM OKF GEK által üzemeltetett Országos Ruházati Ellátó működéséről, a természetbeni ellátási szintekről és az ellátás menetéről, valamint az elszámolás rendjéről, és kapcsolódóan a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézet hallgatói részére biztosítandó ruházati ellátás rendjéről.

A 2013-2014. évi árvízi- és rendkívüli időjárási események logisztikai feladatai, valamint a régi igényként felmerült ellátási normák hiányából következő elszámolási nehézségei elterjedt a 68/2012-es intézkedés felülvizsgálatának és módosításának igényét, amely a 2015. év II. felében realizálódott. Az 1/2016-os intézkedésben újraszabályozásra, illetve kiegészítésre kerültek az alábbiak:

- a logisztikai vezetés-, irányítás és együttműködés rendje,
- a megyei és központi lebiztosítási feladatok,

- az árvízi- és egyéb védekezés logisztikai biztosításának speciális normáira vonatkozó szabályozási kérdések,
- a katasztrófavédelemben közrem köd kre vonatkozó speciális szabályozási kérdések,
- a katasztrófaveszéllyel, illetve a kihirdetett veszélyhelyzettel kapcsolatban felmerül költség-nemek tételes felsorolása és elszámolási módszertani kérdések, valamint
- a HUNOR Hivatásos Katasztrófavédelmi Ment szervezet m ködéshöz szükséges anyagi- és technikai-biztosítási feladatok.

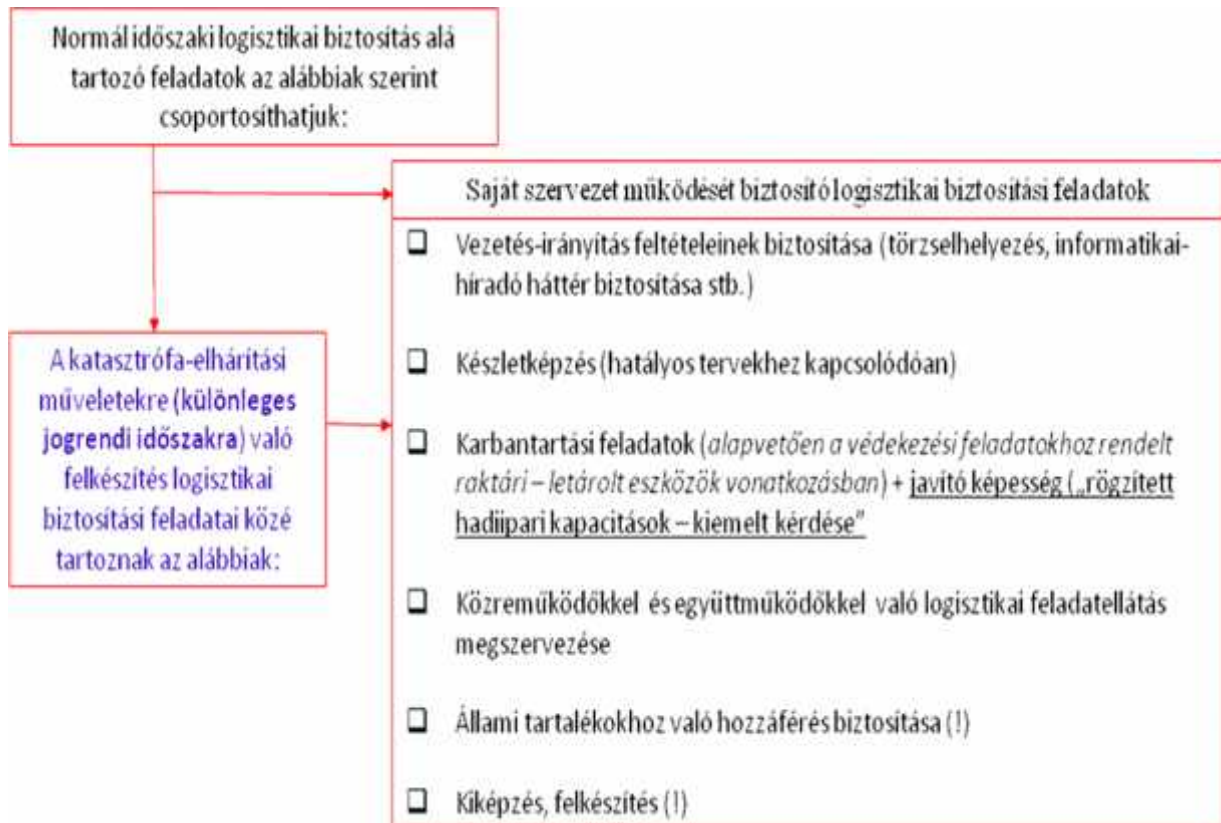
Az 1/2016-os intézkedés – *fenntartva a 68/2012-es intézkedésben megfogalmazottakat* - valamennyi id szakban a katasztrófa-elhárítással összefügg feladatok végrehajtásához szükséges logisztikai feltételek és képességek felhasználásával biztosítani rendeli a hivatásos katasztrófavédelmi szervezet katasztrófa-elhárítási feladatokra rendelt állományának és a védekezési képességekkel rendelkező mozgósított polgári védelmi szervezetek ellátási feladatait. Ennek megvalósításához a BM OKF GEK részére az új Intézkedés 25. pontja meghatározza a védekezési képességekkel rendelkező polgári védelmi szervezetek meger sít támogatását, illetve helyesen már a tervezési id szakban figyelembe kell venni a polgári védelmi szervezetek típusait, létszámát.

A továbbiakban, kiindulva a hatályos Intézkedésben megfogalmazott szabályozásból értelmezem a normál id szak, a veszélyhelyzet különleges jogrendi-, illetve a katasztrófaveszély id szakának logisztikai feladatait.

4.2 Normál id szak logisztikai feladatai

A normál id szak alatt a különleges jogrenddel nem érintett id szaka, amely magában foglalja a Kvt. 3. § 16. pontja alapján meghatározható felkészülési id szakot, ezen id szakban kerül sor minden olyan tevékenységre, vagy el írás alkalmazására, amely a katasztrófát el idéző okokat megszünteti vagy minimálisra csökkenti, a károsító hatás valószínűségét a lehető legkisebbre korlátozza.

A normál id szaki logisztikai biztosítás alá tartozó feladatokat az alábbiak szerint csoportosíthatjuk:

1. számú ábra: Normál id szaki feladatok csoportosítása²³

A 1/2016-os intézkedés 13. pontja meghatározza a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok (a továbbiakban: Igazgatóságok) és a BM OKF GEK saját szervezeti működéséhez szükséges logisztikai biztosítási²⁴ feladatait. Ide tartoznak a normál id szaki élelmezési-, a szervezeti egységek elhelyezési-, a szervezeti egységek működését biztosító, a napi munkavégzéshez szükséges beszerzési-, beruházási- és felújítási, az egyen- és véd ruházat ellátási, a gépjármű -

²³ Szerző saját ábrája.

²⁴ BM OKF GEK ellátja a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi logisztikai biztosítási-, az infrastruktúra-gazdálkodási-, a logisztikai gazdálkodási- és a központosított illetmény-számfejtési feladatokat. A logisztikai biztosítási feladatai magukba foglalják a beszerzési-, a humánellátási-, az anyagi és híradó, informatikai (technikai) biztosítási feladatokat, illetve a kapcsolódó szolgáltatásokat, úgymint a szállítást, a raktárgazdálkodást.

és speciális technikai eszköz, valamint híradó- és informatikai rendszerek és kapcsolódó eszközök üzemeltetési, szállítási és kiképzések biztosítási feladatai.

A megyei induló- és központi meger sít készletek²⁵ megalakításával kapcsolatos tervezési feladatoknál²⁶ - a 1/2016-os intézkedés 11. pontja szerint - az alábbiakat kell figyelembe venni:

- a megyei és f városi er k alkalmazhatóságához szükséges logisztikai feladatokat,
- a hivatásos katasztrófavédelmi szervek állománytábláiban meghatározott létszámokat,
- a polgári védelmi szervezetek típusait, létszámát,
- az Igazgatóság területén lév önkormányzati és önkéntes t zoltóságok és önkéntes ment szervezetek feladat ellátásához szükséges anyagi-technikai ellátási igényeket,
- az ellátandó lakosság létszámát (a jogszabályokban meghatározott körben és mértékben) és állatállomány mennyiségét,
- a 1/2016-os intézkedésben szerepl logisztikai normákat és normatívákat,
- a védekezési id szakban várhatóan felmerül , a polgári védelmi illetve az iparbiztonsági szakterületek igényének megfelelő logisztikai anyag és eszközigény-növekedést,
- a helyi veszélyeztetettségi sajátosságokat és védelmi lehet ségeket,

---

²⁵ Készletek értelmezése: Az Igazgatóságokon rendelkezésre álló készletek képezik a védekezési célokra els dlegesen felhasználható anyagok és eszközök összességét, melyek a BM OKF GEK által biztosítandó meger sít készletek megérkezéséig megfelelő mennyiségben és min ségben biztosítják a védekezést. Az Igazgatóságok és a BM OKF GEK a mindenkori rendelkezésre álló, a feladatellátását biztosító anyagi-, technikai készleteiknek megtervezését önállóan végzik a BM OKF által meghatározott központi irányelvek alapján.

²⁶ A katasztrófa-elhárítási m veletekre vonatkozó – normál id szakban elvégzésre kerül – logisztikai feladatok tervezésénél figyelembe kell venni a jóváhagyott területi veszélyelhárítási tervekben, illetve a Központi Veszélyelhárítási Terv 7. Logisztikai Támogatás Rendje fejezetben leírtakat.

- a bevonható közreműködők forrásait.

Az a hivatásos katasztrófavédelmi szerv vonatkozásában az Igazgatóságok és a BM OKF GEK önállóan végzik a katasztrófa-elhárítási műveletekre történő felkészüléssel kapcsolatos alábbi logisztikai biztosítási feladatokat:

- a területi veszélyeztetettségnek megfelelő védekezési készletképzést, a hiányzó raktári készletek feltöltését az arra biztosított költségvetési keret terhére,
- a szakmai-, technikai eszközök karbantartását (*alapvetően a védekezési feladatokhoz rendelt raktári – letárolt eszközök vonatkozásában*),
- a vezetés-irányítás feltételeinek biztosítását (törzselhelyezés, informatikai-híradó háttér biztosítása stb.),
- a közreműködéssel és együttműködéssel való logisztikai feladatellátás megszervezése
- az állami tartalékokhoz való hozzáférés biztosításának megszervezését, valamint a
- a kiképzés, felkészítés feladatok folyamatos végzését, a reagálási képesség szinten tartását.

2011 decemberében a BM OKF F igazgatója által jóváhagyott *Elgondolás a katasztrófavédelem logisztikai rendszerének átalakítására- tárgyban* készített előterjesztésben kiemelt hangsúlyt kaptak – többek között – a központi készlet²⁷ kezelési-, a raktározási kérdések, illetve a korszerű mobil eszköz-beszerzési igények.

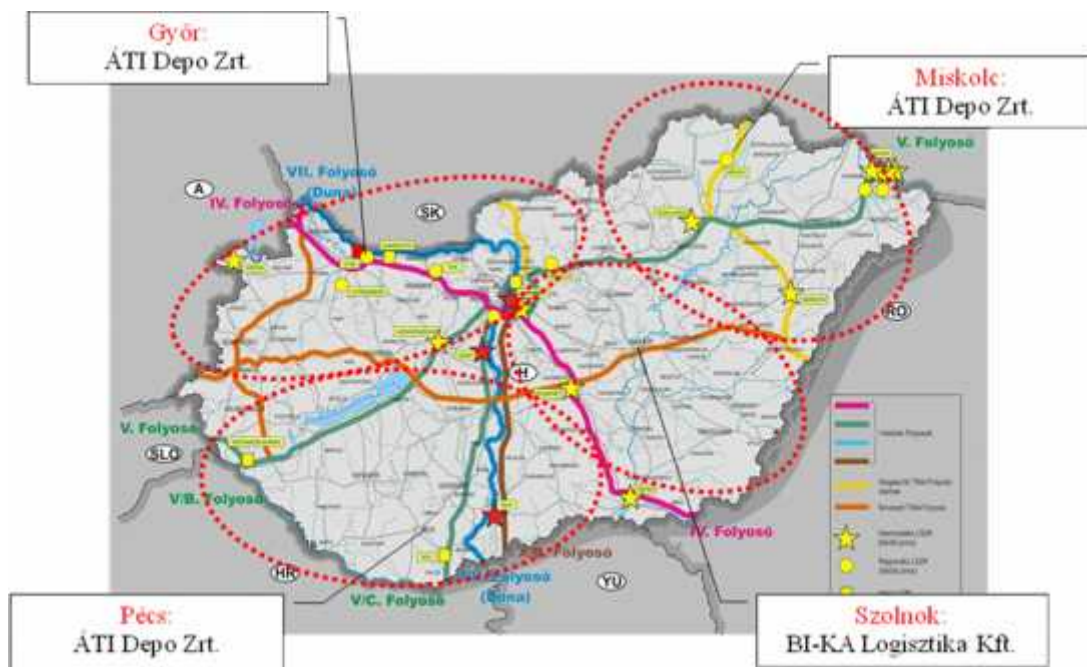
Ennek érdekében került megalakításra az úgynevezett Országos Rendeltetés Védekezési Készlet (a továbbiakban: ORVK). A BM OKF GEK-nél, illetve az Igazgatóságoknál tárolt, de

---

²⁷ A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet 1. § 23. pontja szerint a „*központi készlet: a hivatásos katasztrófavédelmi szervek, valamint a polgári védelmi kötelezettség alapján létrehozott polgári védelmi szervezetek alkalmazásához szükséges felszerelések, technikai eszközök és anyagok, melyek beszerzése a központi költségvetésből történik.*”

központilag nyilvántartott ORVK készletek kialakításának célja az volt, hogy megvalósuljon az egységes anyag és eszköz nyilvántartás a védekezési m veletek tervezhet sége szempontjából, biztosítható legyen a vezet i információ ellátás a m velet-irányítása teljes id szakában, valamint megvalósuljon az egységes hozzáférés biztosításának lehet sége a készletekhez.

Döntés született a korszer tlen és nem hatékony raktári infrastruktúra polgári (civil) logisztikai szolgáltatókkal való kiváltására, meger sítésére. Ennek végrehajtásaként került megkötésre a miskolci, pécsi, gy ri és szolnoki logisztikai szolgáltató központokkal (a továbbiakban: LSZK) szerz dés. A négy LSZK elhelyezkedését a 2.számú ábra szemlélteti.

2. számú ábra: LSZK-k elhelyezkedése²⁸

Az újonnan bevonásra került LSZK-k szerz dései a BM OKF részére lehet vé teszik nagy tömeg védekezési anyagok, illetve technikai eszközök és egyéni véd eszközök raklapos betárolását, kapcsolódó anyagszállítási opcióval, amely révén tehermentesíthet vé válik a BM

²⁸ Szerz saját ábrája.

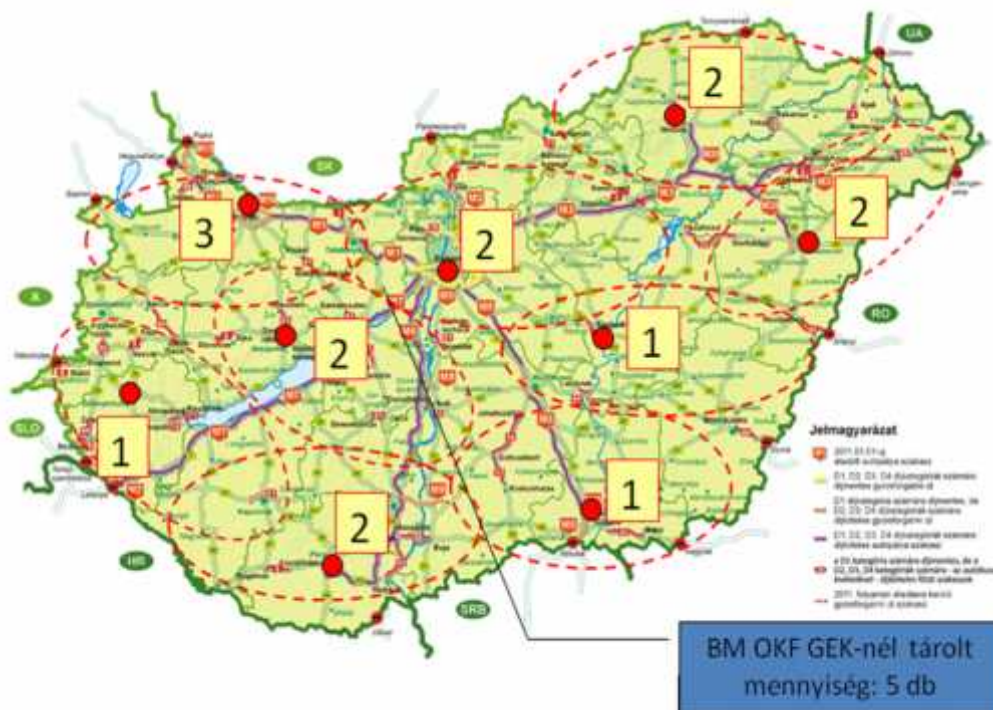
OKF szállító-képessége, illetve ezáltal „megtöbbszöröződik” a m velet-támogatás technikai háttere. Az *LSZK-kban alapvetően árvízi védekezési anyagok, illetve a miskolci LSZK-ban 10,5 km svájci mobil-tömlőgát került letárolásra.*

Megfogalmazásra került új fejlesztési elvként, hogy a hazai katasztrófavédelmi rendszer fejlesztése során törekedni kell olyan a meglévő készleteket kiváltó korszerű eszközök, új típusú védekezési berendezések és eszközök beszerzésére, amelyek mobilak és többször felhasználhatók. (például: mobil gátrendszer, konténeres egységakompany-képzők stb.). A 2014-2016. évek között kerültek beszerzésre az úgynevezett logisztikai konténerek. Három típusú konténer került rendszeresítésre²⁹, és egyeztetve a Igazgatóságokkal, kerültek a M szaki Ment bázisokra telepítésre. Első körben 21 konténer került beszerzésre, ezek elhelyezkedését a 3. számú ábra mutatja.

---

²⁹ Védekezési konténerek típusai:

- védekezési konténer: alapvetően bel- és árvízvédelmi feladatok ellátásához szükséges anyagi-készletek tárolására szolgáló eszköz;
- technikai konténer: alapvetően technikai eszközök és kiegészítő tartozékaik tárolására szolgáló eszközök;
- fektető-anyag konténer: alapvetően humán ellátási anyagok és készletek, úgymint ágyak és fektető-anyagok, valamint kiegészítőik tárolására szolgáló eszközök.

3. számú ábra: védekezési konténerek elhelyezkedése³⁰

A normál id szakban végrehajtásra kerül felkészülési feladatok végzését „bármikor megszakíthatja” az úgynevezett katasztrófaveszély állapota. A katasztrófaveszély a Ktv. 3. § 9. pontja által meghatározott „*olyan folyamat vagy állapot, amelynek következményeként okszer en lehet számolni a katasztrófa bekövetkezésének valószínűségével, és amely ezáltal veszélyezteti az emberi egészséget, környezetet, az élet- és vagyonbiztonságot.*”

Amennyiben okszer en lehet számolni egy katasztrófa bekövetkezésének valószínűségével, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szerve vezet je a katasztrófavédelmi feladatok ellátása keretében – a katasztrófák elleni védekezésért felel s miniszter által el zetesen jóváhagyott központi veszélyelhárítási terv szerint – azonnal intézkedik az emberi élet, a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak, a kritikus infrastruktúrák védelme, a lakosság alapvet ellátásának biztosítása, valamint a katasztrófa következményeinek lehet legkisebbre csökkentése érdekében, ahogy ezt a Kvt. 43. § (1) bekezdése meghatározza. Ennek végrehajtása érdekében az alábbi végrehajtandó logisztikai feladatok jelentkeznek:

³⁰ Szerz saját ábrája.

- irányító törzsek megalakítására történő felkészülés (elhelyezési, ellátási és személyi feltételek megteremtése);
-
- intézkedés a felkészítés a hivatásos katasztrófavédelmi erők rendkívüli szolgálatának elrendelésére, a központi, területi és helyi rendeltetés önkéntes ment szervezetek alkalmazására, átcsoportosítására;
- a megyei induló- és a központi készletek országon belüli átcsoportosításának előkészítése, illetve intézkedés a letárolt/lebiztosított eszközök alkalmazására;
- intézkedés az együttműködéssel való „intenzívebb kapcsolattartásra”
- intézkedés a bevonásra rendelkezésre álló készültségbe helyezésére való felkészülés (MH, rendőrség, Büntetés Végrehajtás, Nemzeti Adó és Vámhivatal, polgárőrség), valamint
- kezdeményezés a kötelező polgári védelmi szervezetek, és a központi megerősítés alkalmazására, átcsoportosítására, a Magyar Közút Nonprofit Zrt. szerveinek megerősítésére.

4.3 Minősített időszaki operatív logisztikai ellátási szintjei és feladatrendszere

Általános megállapítás, hogy a különleges jogrend időszaki rendszerének megalkotása az arányosság elvére épül. Ez az arányossági elv képes véleményem szerint a „hatalomkoncentrációt” korlátozni az adott helyzet megoldásához feltétlenül szükséges mértékre. Így lehetőség van a hatékonyság és a rendkívüli hatáskörökkel való visszaéléstől való félelem között egyensúlyt találni. A hatékonyságra értelemszerűen kihat a megfelelően megszervezett és végrehajtási oldalról meg támogatott logisztika megléte, illetve nem megléte. Az alábbi alfejezetben áttekintem a minősített időszaki logisztikai feladatokat, valamint bemutatom a képesség létrehozás és alkalmazás elméletét.

4.3.1 A hivatásos katasztrófavédelmi szervezet logisztikai szintjei

A BM OKF központi rendeltetés (stratégiai szint) logisztikai feladatai kiterjednek a katasztrófavédelmi szervezet egészére, feladatkörébe tartozik a logisztikai szint országos szakirányítás³¹, a közreműködés és saját szervezet logisztikai rendszereinek koordinációja, a minősített időszerű katasztrófavédelmi feladatok országos logisztikai irányítása, megalakítás-, illetve a megalakított logisztika megszervezése, koordinációja.

A BM OKF GEK középszintű megalakított-, támogató logisztikai feladatai kiterjednek az országos rendeltetés védekezési készletek országrészek közötti átcsoportosítására (*szállítási képesség „megtöbbszörözése”, logisztikai szakállomány megalakítása stb.*), az állami tartalékgazdálkodásban készletezett anyagok, készletek, technikai eszközök Igazgatóságok részére történő allokálási feladataira, az induló-készletek megalakítása/rászállítások szervezésére a beszerzési rendszerén keresztül, az országos lebiztosítások felhasználásának a koordinálására. Kizárólagos feladata továbbá a HUNOR központi mentőegység logisztikai képességének biztosítására, valamint a katasztrófaveszély, illetve veszélyhelyzeti időszerű feladatellátás befejezésekor a támogató rendszer alaphelyzetbe állítását jelentő visszafordítások végrehajtására, illetve a központi logisztikát érintő pénzügyi elszámolások elkészítésére.

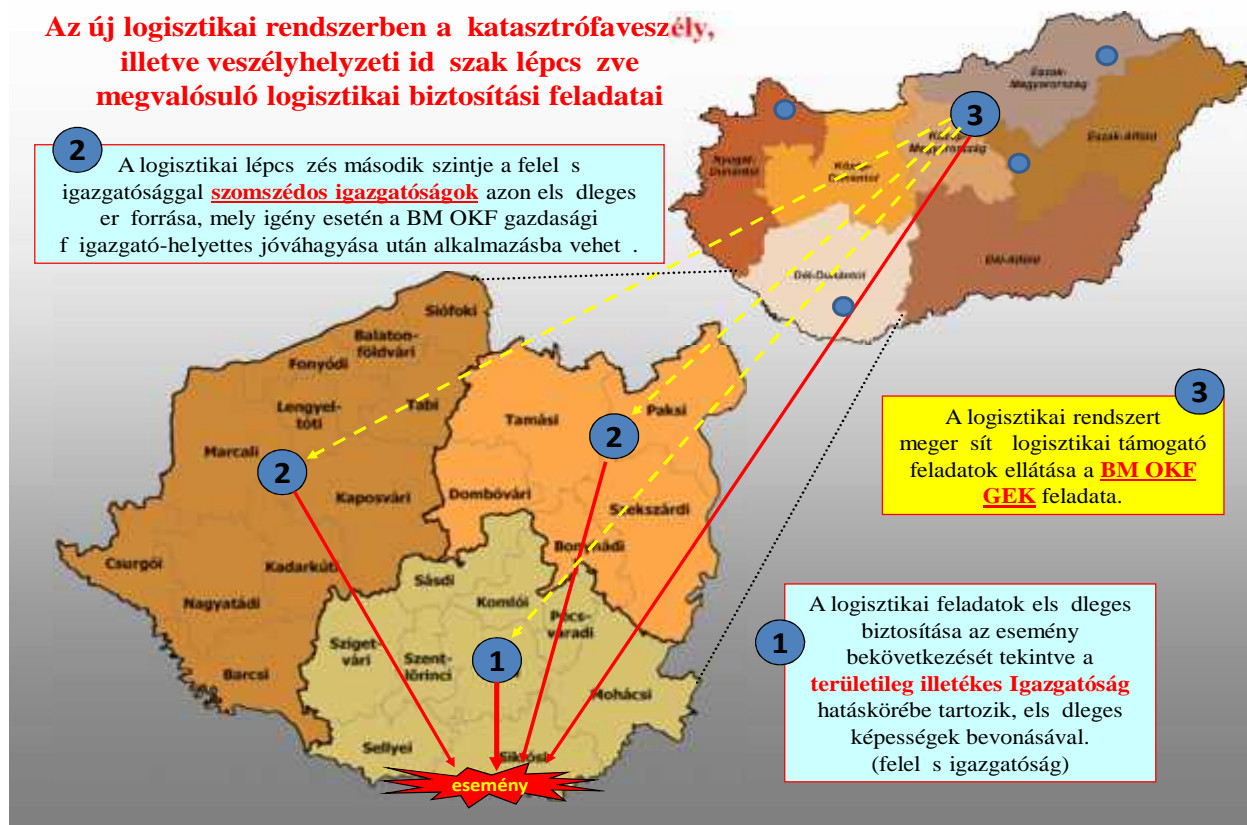
³¹ A hatályos Intézkedés 5-6. pontja szerint: Az országos szakirányítási feladatok ellátása a BM OKF Gazdasági Főigazgató-helyettesi Szervezet feladatköre, melyet kijelölt alárendelt szervezeti elemei útján valósít meg. Az országos szakirányítási feladatkörbe tartozó feladatok:

1. a hivatásos katasztrófavédelem logisztikai rendszerének, logisztikai feladatainak stratégiai szintű tervezése, szervezése,
2. a BM OKF főigazgató logisztikai tárgyú döntéseinek, illetve javaslatainak elkészítése, a végrehajtás felügyelete,
3. a logisztikai szervezetek irányítását, vezetését biztosító információgyűjtési, tervezési, döntéshozzáértékelési, belső kommunikációs, valamint ellenőrzési feladatok koordinálása és végzése,
4. a logisztikai szakterületet érintő két- és többoldalú kapcsolatok szervezése, elkészítése,
5. a katasztrófák logisztikai szükségleteinek prognosztizálása,
6. a központi veszélyelhárítási terv logisztikai részének kidolgozása,
7. a bekövetkezett katasztrófa elhárítás várható logisztikai szükségleteinek felderítése, megállapítása.

Az Igazgatóságok „csapatszint” logisztika feladatai kiterjednek a rendelkezésükre álló ellátó, fenntartó, szállítási kapacitásai, illetve a megyei lebiztosítások erejéig a saját (megyei) illetve megyébe vezényelt meger sít er k logisztikai szükségleteinek teljes kör kielégítését.

4.3.2 A hivatásos katasztrófavédelmi szervezet operatív logisztikai feladatai

A katasztrófa-elhárítással összefügg feladatok végrehajtásához szükséges logisztikai támogatás lépcs zve, egymásra épülve valósul meg, amelyet a 2. számú ábra szemléltet.

4. számú ábra: Logisztikai lépcs zés megvalósulása a katasztrófavédelemtől³²

A katasztrófa-logisztikai er k és képességek lépcs zése alapvet en a katonai logisztika m veleti igényeinek megfelelő en kialakított ellátás biztonsága érdekében képzett tagozatok,

³² Szerz saját ábrája.

lépcső és szintek logikájára épül. [5] A *hatályos Intézkedés 20. pontját* alapul véve a logisztikai lépcsős rendszer az alábbiak szerint valósul meg: „A logisztikai támogatás első lépcsőjében (helyi szint) a feladatok végrehajtása az esemény bekövetkezését tekintve a területileg illetékes Igazgatóság hatáskörébe tartozik, az igazgatóság és az alárendelt szervezetek elsőleges logisztikai képességeinek felhasználásával. A logisztikai biztosítás második lépcsőjében (megyei szint) a feladatok végrehajtásakor vehet igénybe - a területileg illetékes igazgatóság kérésére és a BM OKF gazdasági főigazgató-helyettes jóváhagyása után - a szomszédos igazgatóságok elsőleges képessége és támogatása. A logisztikai támogatási rendszer harmadik lépcsőjeként (központi szint) a megerősített logisztikai támogató feladatok végrehajtása - a másodlagos logisztikai képességeinek felhasználásával - a BM OKF GEK feladata, illetve ekkor kerülnek alkalmazásra a külföldi segítségnyújtás erőforrásai.”

Különleges jogrend időszak-kihirdetését követően a napi szervezet-működési feladatok mellett az alábbi szervezési, tervezési és végrehajtási feladatok kerülnek előtérbe:

- törzsellátási (KKB NVK³³, OKF Operatív Törzs, F városi és Megyei Operatív Törzs, országos helyszíni irányító törzs, helyszíni irányító törzs) és a védekezésbe bevont erőszállítás, elhelyezési- és ellátási feladatai³⁴,
- lakosságellátásra való felkészülés és polgári védelmi beavatkozás – kitelepítés, kimenekítés - esetén azok tényleges ellátása,
- induló-védekezési készlet felhasználás (*tervek és feladatok függvényében,*)
- adomány- és segélyszállítmány kezelés/allokáció,
- pénzügyi feladatok (elszámolások, felszámítások, kötelezettség-vállalás),
- visszafoglalási feladatok megindítása és adminisztrációja.

---

³³ KKB NVK: Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság Nemzeti Veszélyhelyzeti Központ

³⁴ Az operatív logisztikai feladatok részét képezik az irányító törzsek és a bevont katasztrófavédelmi állomány ellátási feladatainak végrehajtása, amely kiterjed az élelmezési-, a ruházati-, a híradó-, informatikai-, a gépjármű-technikai ellátásra, a speciális eszköz-, anyag- és készletellátásra és a bevont állomány valamint az irányító törzselhelyezési feladataira.

5 ÖSSZEGRZÉS

A különleges jogrend rendeltetése, hogy a védelmi feladatok végrehajtása érdekében legyen lehetőség rendkívüli helyzetben „egyenszilárdságú” hatalom gyakorlására. Különleges jogrendi helyzetben az állam általános, normál id szakai m ködését l való eltérése áll fenn, amely az államigazgatási szervek szervezeti felépítésének, m ködésének átrendez désével, bizonyos alapvet jogok korlátozásával, valamint a gazdasági folyamatokba való fokozott állami beavatkozással járhat.

A cikkemben áttekintettem a normál és a min sített id szakai logisztikai biztosítási feladatokat. Az elmúlt években bekövetkezett katasztrófa események utólagos elemzése, illetve a tudományos érték kutatásokból kiderülhetett, hogy megfelel logisztikai háttér nélkül a kialakult helyzetek nem, vagy csak nehezen váltak kezelhet vé, gondoljunk csak a 2010. évi fels -tiszai árvízi események körüli kezdeti anomáliákra. Bizonyítható, hogy egy majdani védekezés sikerét nagyban befolyásolják az alábbiak:

- a megelőzési id szakban megvalósult-e a hivatásos katasztrófavédelem illetve a törvény szerinti részt vev k esetében a megfelel felkészülése, a szüksége képességek létrehozása, illetve
- létezik-e az a logisztikai koordinációs mechanizmus, amely m veleti id szakban képes a logisztikai támogatás megfelel színvonalon és id ben történ megvalósítása.

A cikkben leírtak alapján megállapítottam, hogy a min sített id szakban végrehajtandó feladatokra való felkészülés, a min sített id szakai igények kielégítéséhez szükséges feltételek megtervezése és biztosításának el készítése már a felkészülési id szakban meg kell, hogy kezd djön. A tervezés a meglév normál id szakai m ködéssel összefügg en rendelkezésre álló, illetve a min sített id szakokra létrehozott induló és meger sít készletekb l, a folyótermelésb l lebiztosított illetve egyedi szerz déssel lekötött, a nemzetgazdaság védelmi célú tartalékainak kialakításával, a rögzített hadiipari kapacitások el készítésével, a közvetlen

export-import lehet ségének megteremtésével, illetve annak a nemzetgazdaságból történő igénybevétele lehet ségének megteremtésével történik.

A min sített id szaki feladatok sikeres végrehajtása nem nélkülözheti a katasztrófa-elhárítási logisztika fogalmában megvalósuló tervezési, szervezési, koordinálási és gazdálkodási tevékenységek végrehajtását, mind a saját szervezet m ködtetési, mind a m veleti feladatok elvégzéséhez szükséges logisztikai feltételek, az anyagi-technikai és különleges er források biztosítását.

„A m a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezés kiemelt projekt keretében m ködtetett *Ludovika Kutatócsoport* keretében, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére készült.”

HIVATKOZÁSOK

[1]Tóth Rudolf-Horváth Zoltán: A logisztikai támogatás helye, szerepe a hazai katasztrófavédelem rendszerében, Polgári Védelmi Szemle 2009. 1. szám; ISSN 1788-2168 156. oldal

[2] Tóth Rudolf: A katasztrófa-elhárítási logisztikai értelmezése az árvizek elleni védekezés tapasztalatainak szemszögéb l, Magyar Tudományos Akadémia IX. Gazdasági és Jogtudományi Alosztálya, Logisztikai Osztályközi Állandó Bizottság, Logisztika a fels fokú képzésben és a PhD felkészítésben III. Kiadvány 2013, ISBN 978-963-08-5898-4, 112-138. oldal

[3] Medveczky Mihály: A különleges jogrend egyes kérdései a gazdaságmozgósítás hazai történetéb l, Budapest 2015, Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság ISSN: 2416-1365

<http://www.hadijog.hu/wp-content/uploads/2015/06/2015-1-Medveczky.pdf>, letöltés: 2017. október 17.

[4]

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_548_Alkotmanyjog/ch18s07.html#ftn.id579174 letöltés 2017. 10.18.

[5] Báthy Sándor: A polgári és katonai logisztika kapcsolata Civil és katonai ellátási lánc (Azonosságok és különbözőségek), Katonai Logisztika 2007-4. ISSN 1588-4228, 191-203. oldal

IRODALOMJEGYZÉK

1. A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény
2. Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
3. A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény
4. 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről
5. 290/2011. (XII.22.) Korm. Rendelet 290/2011. (XII.22.) Korm. rendelet a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
6. 1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről
7. 179/1999. (XII. 10.) Korm. rendelet a 1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről végrehajtásáról
8. A Polgári védelemről szóló 1996. évi XXXVII. törvény
9. 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról

10. 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról
11. 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról
12. 178/2013. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti Humanitárius Koordinációs Tanácsról
13. 49/2011. (XII.20.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának, valamint a polgári védelmi szervezetek Szolgálati Szabályzatáról
14. 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól
15. 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet a települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet módosításáról
16. 3/2016. (II. 25.) BM utasítás Belügyminisztérium és a belügyminiszter által irányított szervek készenlétre helyezésének, különleges jogrendi feladatokra való felkészülésének és ellenőrzésének rendjéről
17. 1/2016. BM OKF főigazgatói intézkedés a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság katasztrófavédelmi logisztikai rendszerének működéséről, logisztikai támogatásának tervezéséről és végrehajtásáról
18. 1/2017. (II.21.) BM OKF utasítás a polgári védelmi szervezetek, a minősített önkéntes mentő szervezetek, valamint a közbiztonsági referensek 2017. évi katasztrófavédelmi felkészítésének rendjéről
19. Tóth Rudolf egyetemi docens Speciális logisztika 1. tantárgy előadás (ZNEBK416417-2008/2009. I félév)
20. Baranyai Virgil mk. szerkesztő: A NATO nemzeti támogatási lánc menedzsment koncepció megvalósítási napjainkban, Katonai Logisztika 2007/3. szám
21. Chikán Attila: Vállalatgazdaságtan 1997. Aula kiadó
22. Tóth Rudolf - Horváth Zoltán: A logisztikai támogatás helye, szerepe a hazai katasztrófavédelem rendszerében, Polgári Védelmi Szemle, 2009/1. szám

23. Horváth Zoltán: A hazai katasztrófavédelmi logisztikai támogatás újszer értelmezése, Polgári védelmi Szemle, 2009/2. szám
24. Horváth Zoltán: Az ellátási lánc értelmezése a katasztrófa elhárítás területén, Polgári Védelmi Szemle 2010.
25. Horváth Zoltán: A kárelhárítási és kárfelszámolási feladatok logisztikai támogatása, M szaki Katonai Közlöny XX. évf. (2010)
26. Hornyacsek Júlia: Polgári védelmi alapismeretek 1., ZMNE Egyetemi jegyzet 2009. ISBN: 978-963-7060-66-3
27. Szabó Sándor - Dr. Tóth Rudolf – A kárelhárítási és kárfelszámolási feladatok értelmezése a katasztrófavédelem területén - VIth International Symposium on Defence Technology, 2010. május 5. konferencia kiadvány
28. Hornyacsek Júlia: Polgári védelem 1. ZMNE. Budapest. 2009. ISBN: 978-963-70-60 66-3
29. Hornyacsek Júlia – Dr. Csépainé Széll Pálma – Veres Viktória: Közigazgatási vezetők felkészítése a védelmi feladatokra. Kézikönyv polgármesterek részére a települési védelmi feladatok ellátásához. ZMNE. Vegyi- és Katasztrófavédelmi Intézet, Budapest. 2009. 53. oldal. ISBN: 978-963-7060-76-2
30. Pataky Iván: A polgári védelem a honvédelem rendszerének alkotóeleme, <http://www.zmne.hu/kulso/mhtt/hadtudomany/1998/ht-1998-3-5.html>
31. Tóth Rudolf: A Magyar Polgári Védelem fejlesztésének szükségessége, lehetséges iránya, a NATO tagság, a Magyar Honvédség korszerűsítése és a hazai katasztrófavédelmi rendszer helyzetének tükrében c. PhD értekezés ZMNE Budapest: 2000.
32. A polgári védelmi mentesítő tevékenységének anyagi-technikai biztosítása, 1987. Polgári Védelem Országos Parancsnoksága

Horváth Zoltán t . rnagy

NKE Rendvédelmi Tagozat kiképz

horvath_zoltan@uni-nke.hu

ORCID: 0000-0002-8505-5339

Major fire officer Zoltán Holtán

NUPS Law Enforcement Division, training officer

horvath_zoltan@uni-nke.hu

ORCID: 0000-0002-8505-5339

Kézirat beérkezése: 2017. október 7.

Kézirat elfogadása: 2017. november 25.